

населення. У демократичному суспільстві людина відчуває піклування й турботу в соціальній сфері протягом усього життя. Держава визначає зміст основних прав людини, підтримує системний діалог виконавчої влади і громадськості, організовує консультації щодо прав, свобод і законних інтересів громадян.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЗА КРЕДИТНИМ ДОГОВОРОМ

Бумба М.І.,

*студентка юридичного відділення
Галицький коледж імені В. Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Процес акумуляції і перерозподілу тимчасово вільних ресурсів здійснюється за допомогою кредитів. З економічних позицій кредит можна охарактеризувати як суспільні відносини між кредитором і позичальником з приводу зворотного руху вартості, в яких відбувається передача кредитором позиченої вартості позичальникові на засадах зворотності й в інтересах суспільних потреб.

Кредитні правовідносини - це врегульовані нормами права самостійного виду відносини, що виникають при перерозподілі матеріальних фондів між учасниками майнового обороту з приводу надання коштів або товарно-матеріальних цінностей на певний строк або з відстрочкою платежу на умовах зворотності і платності у вигляді відсотків по кредиту [1].

Вимоги до форми і порядку укладення (зміни, розірвання) кредитних договорів передбачені ст. 6 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. Відповідно до ст. 345 Господарського кодексу України кредитний договір укладається між позичальником і кредитором у письмовій формі. У ньому визначаються мета, сума і строк кредиту, умови і порядок його видачі та погашення, види забезпечення зобов'язань позичальника, відсоткові ставки, порядок плати за кредит, обов'язки, права і відповідальність сторін щодо видачі та погашення кредиту. Кредитний договір не може змінюватися в односторонньому порядку.

Порядок укладення і вимоги до договорів банківського кредиту закріплені в Господарському кодексі України, Положенні НБУ «Про кредитування», затвердженому постановою Правління НБУ від 28.09.1995 р. № 246. Для одержання кредиту позичальник надає в банк клопотання (заявку), установчі документи, довідки банків про залишки коштів на рахунках і наявність заборгованості по кредитах, техніко-економічне обґрунтування потреби в кредиті і джерелах його погашення. Для зниження ступеня ризику банк надає кредит позичальникові за наявності гарантії платоспроможного суб'єкта господарювання чи поручительства іншого банку, під заставу належного позичальникові майна, під інші гарантії. З цією метою банк має право попередньо вивчити стан господарської діяльності позичальника, його платоспроможність та ризик непогашеного кредиту спрогнозувати наперед.

Договір банківського кредиту є консенсуальним і двосторонньо зобов'язуючим. Суб'єктами кредитних відносин можуть бути юридичні і фізичні особи. Кредитор - це суб'єкт кредитних відносин, який надає кредити позичальнику у тимчасове користування. Позичальниками є юридичні і фізичні особи, які відчують недостачу власних коштів і отримали у тимчасове користування грошові кошти на умовах зворотності, платності, строковості. Об'єкт кредитування властивий усім формам і видам кредиту — витрати, потреби, кредитування яких не заборонене законом [4, с. 69-74].

У Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» товарний кредит визначається як передача товару у власність на умовах відстрочки кінцевого розрахунку на певний строк і під відсоток; кредиту грошовій формі – це кредит, наданий, як правило, кредитною установою на договірній основі наявними або безготівковими коштами на умовах зворотності, терміновості і платності. У законах України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про оподаткування прибутку підприємств» кредиту грошовій формі, як виключна функція банків і небанківських кредитних установ (ломбардів, кредитних спілок та ін.), називається фінансовим кредитом.

Згідно з п. 2 Положення НБУ «Про кредитування» існують такі види

кредитів: банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний, споживчий тощо. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» банківський кредит - це будь-яке зобов'язання банку надати визначену суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження терміну боргу, що надано в обмін на зобов'язання боржника повернути заборгованість і сплатити відсотки із суми заборгованості. Згідно з п. 13 Положення НБУ «Про кредитування» жоден із виданих кредитів не може перевищувати 25% власних коштів банку. Загальний розмір виданих кредитів не може перевищувати восьмикратного розміру власних коштів банку. Відповідно до п. 21 зазначеного Положення забороняється надання кредитів на покриття збитків господарської діяльності позичальника, а також на формування й збільшення статутного фонду банків та інших господарських товариств. Комерційний кредит — це товарна форма кредиту. Учасники кредитних відносин при комерційному кредиті регулюють свої господарські відносини і можуть створювати платіжні засоби у вигляді векселів — зобов'язань боржника сплатити кредитору зазначену суму у визначений термін [2]. Комерційний кредит може оформлюватися за допомогою векселя або укладення договору. Лізинговий кредит - це відносини між суб'єктами лізингу, які виникають у разі оренди майна і супроводжуються укладенням лізингової угоди. Лізинг є формою майнового кредиту.

Іпотечний кредит — особливий вид економічних відносин з приводу надання кредитів під заставу нерухомого майна. Кредиторами з іпотеки можуть бути іпотечні банки або спеціальні іпотечні компанії, а також комерційні банки.

Споживчий кредит - кредит, який надається фізичним особам —резидентам України на придбання споживчих товарів та послуг. Розмір кредиту визначається, виходячи з вартості товарів і послуг, які є об'єктом кредитування, а також в межах вартості майна, майнових прав, які можуть бути передані банку в забезпечення фізичною особою та сумою її поточних доходів, за винятком обов'язкових платежів. Бланковий кредит — це кредит, що надається банком тільки в межах наявних власних коштів (без застави майна чи інших видів забезпечення - тільки

під зобов'язання повернути кредит) із застосуванням підвищеної відсоткової ставки надійним позичальникам, які мають стабільні джерела погашення кредиту і перевірений авторитет у банківських колах.

Консорціумний кредит — такий вид кредиту, що надається позичальнику банківським консорціумом шляхом:

а) акумулювання кредитних ресурсів у визначеному банку з подальшим наданням кредитів суб'єктам господарської діяльності;

б) гарантування загальної суми кредиту провідним банком або групою банків;

в) зміни гарантованих банками-учасниками квот кредитних ресурсів за рахунок залучення інших банків для участі в консорціумній операції.

Овердрафт — банк зобов'язується надавати позичальнику грошові кошти в кредит шляхом оплати з поточного рахунка позичальника розрахункових документів на суму, що перевищує залишок власних коштів позичальника на рахунку, у межах ліміту, визначеного кредитним договором.

Контокорентний кредит - такий вид кредиту, при якому банк бере на себе оплату всіх поточних зобов'язань клієнта незалежно від залишку на поточному рахунку протягом визначеного терміну і враховує свої вимоги до клієнта на спеціальному рахунку. Погашенню підлягає сума, обчислена в результаті заліку взаємних вимог банку й клієнта на визначену дату. На відміну від овердрафту при контокорентному кредиті протягом обумовленого сторонами терміну не відбувається нарахування плати за кожен одиничний випадок перевитрати суми залишку на рахунку.

Форфейтинг — кредитування експортера шляхом купівлі зі знижкою спеціалізованою фірмою-форфейтером векселів, виданих (акцептованих) імпортером. Форфейтер приймає на себе комерційний ризик, пов'язаний з неплатоспроможністю імпортера. Особливість форфейтинга полягає в тому, що при купівлі векселя дисконт є визначеною сумою і протягом усього терміну кредитування не змінюється, незважаючи на зміну кредитних процентних ставок на ринку капіталів [3, с. 98-99].

Література:

- 1.: Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: за станом на 06.10.2013 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV // Відомості Верховної Ради уРСР (ВВР). – 2003. – № 36. – Ст. 276.
3. Мачуський В.В. (ред.) Правове регулювання господарської діяльності: Навч. посіб. [В. В. Мачуський, Л. О. Кожура, Ю. В. Сагайдак та ін.] ; за заг. Ред. Доц., К.Ю.Н. В. В. Мачуського. — К. : КНЕУ, 2015. — 152 с.
4. Поєдинок В.В. (упор.) Проблеми розвитку науки господарського права і вдосконалення господарського законодавства: Матеріали круглого столу (м. Київ, 4 грудня 2015 р.) – К. : Вид-во Ліра-К, 2015. – 254 с.

УДК 347

Юридичні науки

ПОНЯТТЯ ЦИВІЛІСТИКИ, ЇЇ МІСЦЕ В ПРАВОЗНАВСТВІ

Глива А.О.,

Студентка юридичного факультету

Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола

м. Тернопіль, Україна

В юридичній літературі наука сучасного цивільного права визначається як система знань про закономірності цивільно-правового регулювання суспільних відносин, тлумачення цивільно-правових норм, результати аналізу й узагальнення практики застосування цивільних норм, суть термінології норм. З наведеного визначення випливає, що сучасна цивілістична наука — це наука про сучасне цивільне право. Її предметом є:

- а) норми цивільного права;
- б) суспільні відносини, які становлять предмет цивільно-правового регулювання;
- в) цивільні правовідносини;
- г) юридичні факти;